

Методичний коментар до уроку “Країна пірамід”

Цієї теми діти мандруватимуть країнами світу, вивчатимуть традиційні візерунки, музику, пісні, народні танці та костюми. Варто оголошувати країну завчасно, щоб діти могли більше дізнатися про неї, знайти світлини, побачити, де вона розташована на мапі світу, дізнатися, чим ця країна відрізняється від України.

Така підготовка не переобтяжить дітей, адже кожна дитина може знайти один цікавий факт чи світлину з поясненням до неї, а на уроці вся інформація складеться в різнобічну розповідь про країну.

Минуле через мистецтво

Єгипетське вітання

Побудуємо машину часу, щоб дізнатися про минуле, по-новому поглянути на теперішнє й зазирнути в майбутнє. Здійснити це нам допоможе культурна спадщина, народна творчість — пісні, музика, танці, декоративно-ужиткове мистецтво. Адже саме в них зберігається пам'ять про минуле кожного народу.

Перша наша подорож до Єгипту (можна показати дітям кілька слайдів презентації “[Подорож до Єгипту](#)”). Запропонуйте дітям розповісти, як вони уявляють цю країну, чим вона особлива, уявити, що люди на світлинах почали рухатися, і вигадати єгипетське вітання. Діти також можуть завчасно дізнатися про традиції єгиптян і привітатися так, як це зазвичай роблять у Єгипті.

Вперед у минуле

Єгипет — це країна, де минуле зустрічається із сучасністю. І це не дивно, адже Єгипет має одну з найдавніших історій у світі, яка датується ще VI-IV тисячоліттями до нашої ери. Саме цю країну вважають колыскою цивілізації. Єгиптяни винайшли писемність (науковці вважають писемність найбільшим внеском стародавніх єгиптян у світову цивілізацію та культуру), один з найдавніших календарів (він вже мав 365 календарних днів), водяний годинник (єгиптяни вираховували, що день триває саме 24 години), папірус, мапу зоряного неба. А ще в Єгипті здавна використовували гончарне коло, ткацький верстат, унікальну систему зрошення тощо.

Піраміда Хеопса — єдине із семи чудес світу, яке збереглося до наших днів. Тільки уявіть: висота піраміди — 137,2 метри. Запропонуйте дітям порівняти висоту піраміди з висотою свого будинку, найвищого будинку на вулиці, у місті, і вони зрозуміють, які величні та незвичайні єгипетські піраміди.

Піраміда Хеопса складена приблизно з 2,5 млн кам'яних блоків, які складені у 203 яруси. Середня вага такого блока приблизно 2,5 т, але трапляються й більші — вагою до 15 т.

Використання антибіотиків розпочалося у XX столітті. Але в народній медицині стародавнього Єгипту запліснявілі харчові продукти (наприклад, хліб із цвіллю) або просто ґрунт із цвіллю застосовували для лікування інфекційних захворювань ще 4 тисячі років тому.

У давні часи Єгипет став головним постачальником хліба в елліністичному світі. У цей період флот Єгипту панував у Середземному морі.

Майже вся територія Єгипту — пустеля, тому основна частина населення проживає на зовсім маленькій території уздовж Нілу — єдиної річки Єгипту й найдовшої річки у світі.

Східний берег Єгипту омиває найтепліше у світі Червоне море. Саме воно є найсолонішим морем Світового океану, адже Мертве море не сполучається з жодним океаном. У Червоне море не впадає жодна річка, приносячи мул і пісок, тому вода тут кришталево чиста. А такої кількості коралів і різнокольорових рибок немає більше ніде на планеті.

Для єгиптян +10 °С — лютий мороз, і люди намагаються не виходити з дому. Якщо температура впаде нижче позначки +10 °С, єгипетських дітей звільняють від школи через надто великий ризик захворіти.

Давні єгиптяни — які вони?

- Як ми можемо більше дізнатися про життя в давньому Єгипті?
- Чи можуть розповісти про минуле твори мистецтва? Які? Що саме?

Подивіться на зображення на стінах пірамід, які зробили давні єгиптяни, та уявіть життя тодішніх людей.

- Як вони вдягалися? Які в них були зачіски?
- Яке взуття носили? Чи схоже наше сучасне взуття на старовинне єгипетське?
- Як єгиптяни рухалися?
- Як вони записували свої думки? Чи були в них літери?
- Чи схожі звичаї єгиптян на наші?
- Як гадаєте, якби єгиптянин з давнього минулого потрапив у наш час, що його вразило б найбільше? Чому саме це?
- Про що нам може розповісти тільки мистецтво? Чому?

Єгипетські мелодії

Запропонуйте дітям послухати єгипетську музику.

- Чим вона особлива? Чи схожа на українську музику? Як її можна впізнати?
- Відчуйте музику цієї країни. Уявіть танці під неї, покажіть рухи.
- Чи почули ви струнні музичні інструменти? Ударні? Духові?
- Інструменти якої групи звучали найвиразніше?
- Коли звучала арабська флейта? Спробуйте описати голос цього музичного інструмента. Розкажіть про нього якомога більше.

Сонячні орнаменти

- Пригадайте, які твори декоративно-прикладного мистецтва ми вже вивчали.
- Чи користуєтеся ви виробами народних майстрів у повсякденному житті? Якими? Коли саме?

Покажіть дітям добірку світлин єгипетського посуду.

- Роздивіться посуд і розкажіть, як його прикрашено.
- Що особливого має бути в орнаментах, аби вони гарно прикрашали посуд?

- Що ще можуть прикрашати такі візерунки?

Зверніть увагу дітей на те, що можна намалювати єгипетські орнаменти на смужці паперу та утворити кільце так, щоб орнамент на місці склеювання не втратив ритму. Спробуйте з дітьми це зробити. Такі орнаменти без початку й кінця також винахід єгиптян.

- Які основні елементи єгипетських орнаментів?
- У які дві групи можна їх об'єднати? За якою ознакою?
- Які кольори вибирають майстри? Як ви думаєте, чому саме такі?
- Пофантазуйте і знайдіть в орнаментах стилізовані пальми, екзотичні плоди, тварин тощо.

У давньоєгипетських орнаментах часто використовувалася квітка лотоса, яка в єгиптян асоціювалася з сонцем, а її пелюстки — із промінцями. Також можна побачити стилізовані елементи таких рослин, як алое, папірус, очерет, лілія, фінікова та кокосова пальми, тутове дерево тощо.

Краще зрозуміти особливості єгипетського орнаменту дітям допоможе завдання на с. 10 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

У цьому завданні діти мають домалювати єгипетський і китайський орнаменти. Вони зможуть це зробити, навіть не знаючи особливостей китайських орнаментів, які вивчатимуть на наступному уроці. Але можна запропонувати їм спершу знайти і розмалювати єгипетський орнамент, а на уроці "Країна шовку та чаю" — китайський.

Запропонуйте дітям виконати завдання на с. 11 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

Орнамент-витинанка

Сувенір з Єгипту

Після відвідування країни хочеться мати якийсь сувенір на згадку про неї. Яким може бути сувенір з Єгипту? Напевно, краще за піраміду не придумати!

1. Виріжте з паперу розгортку (таку собі викрійку) маленької піраміди (роздруківка "[Розгортка піраміди](#)").
2. Прикрасьте її єгипетськими орнаментами.
3. Склейте.

Стрічка-витинанка

1. Складіть смужку паперу гармошкою.
2. Вигадайте орнамент у єгипетському стилі і простим олівцем намалюйте відповідні лінії для вирізання з обох боків паперу.
3. Виріжте і розгорніть.

Діти також можуть об'єднати дві поробки й прикрасити піраміду витинанкою. А ще можна запропонувати дітям створити листівочку, прикрашену єгипетським

орнаментом. Форма листівки може бути будь-якою: круг, трикутник, прямокутник або квадрат.

Цю роботу можна продовжити

Запропонуйте дітям поміркувати, як комп'ютер може допомогти створювати орнамент.

- Яку частину орнаменту треба намалювати у графічному редакторі, щоб можна було скласти смужку будь-якої довжини?
- Коли таке вміння може знадобитися?